

redakcja Monika Augustyniak

Monika Augustyniak, Jarosław Czerw, Tomasz Moll

**Postępowanie
sądowo-
administracyjne
przed
egzaminem**

LEGENDA

pytanie

wyjątek od zasad czy reguł / uwaga

najważniejsze informacje

norma prawna

niezbędna wiedza

literatura

zob. wcześniej opisane zagadnienia

orzecznictwo

uzupełnienie

przykład

Postępowanie sądowoadministracyjne przed egzaminem

redakcja Monika Augustyniak

Monika Augustyniak, Jarosław Czerw, Tomasz Moll

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

WSTĘP

Założeniem przyjętym przez autorów niniejszej książki jest połączenie koncepcji teoretycznych instytucji procesowych postępowania sądowno-administracyjnego z poglądami przedstawionymi w aktualnym orzecznictwie sądowno-administracyjnym i doktrynie prawa.

Celem opracowania jest przedstawienie najważniejszych zagadnień dotyczących organizacji i funkcjonowania sądów administracyjnych oraz stosowania procedury sądowej przed tymi sądami.

Zagadnienia postępowania sądowno-administracyjnego zaprezentowano w sposób przystępny (w zakresie formy) dla studentów i aplikantów. Książka ma służyć jej adresatom do analizy instytucji procesowych, by wykształcić umiejętność poznania i stosowania przepisów prawa procedury sądowno-administracyjnej.

Przedstawione zagadnienia mają pomóc studentom zarówno w przygotowaniu do egzaminów na studiach, jak i na aplikacje prawnicze. Mogą stać się także cennymi wskazówkami w zakresie stosowania i wykładni przepisów postępowania sądowno-administracyjnego dla organów administracji publicznej, sądów administracyjnych oraz stron postępowania.

Od autorów

ROZDZIAŁ I

Zakres kontroli sądów administracyjnych i ich właściwość oraz wybrane zagadnienia ustroju sądów administracyjnych

Kontrola sądowa jest kontrolą obiektywną i profesjonalną w zakresie działalności administracji publicznej. Jest ona sprawowana przez wojewódzkie sądy administracyjne i NSA. W ramach tej kontroli sądy administracyjne mogą stosować środki określone w ustawie – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Zgodnie z art. 175 ust. 1 Konstytucji RP wymiar sprawiedliwości w Polsce jest sprawowany także przez sądy administracyjne.

Zgodnie z art. 184 Konstytucji RP Naczelny Sąd Administracyjny oraz inne sądy administracyjne sprawują, w zakresie określonym w ustawie, kontrolę działalności administracji publicznej. Ponadto ustrojodawca podkreśla, że kontrola ta obejmuje także orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego i aktów normatywnych terenowych organów administracji rządowej. Treść tego przepisu znalazła swoje odzwierciedlenie w art. 1 p.u.s.a., wskazując, że sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej. Przy tym kontrola ta

sprawowana jest pod względem zgodności z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej. Jak podkreśla się w doktrynie, kontrola działalności administracji publicznej wykonywana przez sądy administracyjne stanowi formę sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Nie może ona jednak polegać na całkowitym przejmowaniu funkcji administrowania od administracji publicznej¹. Takie działanie byłoby nieprawidłowe.

W orzecznictwie sądowoadministracyjnym wskazuje się na istotną rolę prawa do sądowej kontroli działalności administracji publicznej. Przyjmuje się, że prawo to „stanowi jeden z fundamentów demokratycznego porządku prawnego (art. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji RP). W świetle art. 184 Konstytucji RP zasadą jest, że jednostka ma prawo poszukiwania ochrony sądowej przed działaniami administracji publicznej w postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Mając na uwadze przywołane regulacje konstytucyjne, trzeba przyjąć, że ewentualne wątpliwości interpretacyjne, czy jednostka może poddać kontroli sądowej określone działania administracji publicznej, należy rozstrzygać na korzyść jednostki. Prawo do sądu administracyjnego nie jest bowiem przywilejem czy też szczególnym uprawnieniem, ale jednym z podstawowych gwarantów przestrzegania przez organy administracji publicznej porządku prawnego. Tym samym niedopuszczalna jest zawężająca wykładnia art. 3 § 2 pkt 6 p.p.s.a.”²

Sądownictwo administracyjne zostało w Polsce przywrócone dopiero w 1980 r., kiedy to powołany został Naczelny Sąd Administracyjny i aż do 2004 r. był to jedyny sąd administracyjny i działał w ramach zasady jednoinstancyjności. Od 1.01.2004 r. wprowadzono wojewódzkie sądy administracyjne jako organy pierwszej instancji, a NSA pozostawiono sądem drugiej instancji. Sądy te działają na podstawie

1. Zob. W. Sawczyn, *Konstytucyjne podstawy sądownictwa administracyjnego* [w:] *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 10, *Sądowa kontrola administracji publicznej*, Warszawa 2014, s. 84.

2. Wyrok NSA z 2.02.2023 r., II OSK 2869/21, LEX nr 3515397.

ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

W doktrynie wskazuje się, że: „Naczelny Sąd Administracyjny sprawuje sądową kontrolę legalności decyzji administracyjnych, która polega na tym, że organ sądowy znajdujący się poza aparatem administracyjnym, działając w sposób niezawisły, rozstrzyga spory między obywatelem a organem administracji, który podjął decyzję, nakładając nań tą drogą określony obowiązek bądź odmawiając mu konkretnego uprawnienia. Obowiązujące obecnie przepisy prawne przewidują generalną zasadę skargi sądowej. Klauzula generalna obejmuje wszystkie decyzje administracyjne z nielicznymi wyjątkami. Tak więc zaskarżana może być do sądu administracyjnego każda decyzja administracyjna pod zarzutem jej niezgodności z prawem, o ile nie została wyłączona na mocy ustawy”³.

Jak wskazuje T. Woś, „kontrola sądownoadministracyjna ma charakter bezpośredni. Jej przedmiotem (obiektem) jest bezpośrednio określona forma działania administracji i sąd administracyjny orzeka wprost i wyłącznie o zgodności z prawem zaskarżonego aktu lub czynności. Stwierdzenie takiej zgodności oznacza pośrednie utrzymanie w mocy zaskarżonego aktu, a ustalenie, że jest on niezgodny z prawem, może prowadzić – w zależności od przyjętego modelu uprawnień do orzekania przez sąd administracyjny – bądź do wydania orzeczenia kasatoryjnego, pozbawiającego zaskarżony akt mocy obowiązującej i zobowiązującego organ administracyjny do wydania nowego rozstrzygnięcia zgodnego z prawem, bądź do wydania orzeczenia reformatoryjnego, zawierającego również rozstrzygnięcie sprawy administracyjnej, które zastępuje pozbawione bytu prawnego rozstrzygnięcie organu administracyjnego”⁴.

W tej części opracowania przedstawiono również najważniejsze zagadnienia ustrojowe sądów administracyjnych.

3. W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013, art. 184.

4. T. Woś [w:] H. Knysiak-Sudyka, M. Romańska, T. Woś, *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz*, Warszawa 2016, art. 1.

Q

1. Jakie sądy są powoływane do rozpoznawania spraw sadowoadministracyjnych?

Do rozpoznawania spraw sadowoadministracyjnych powołane są sądy administracyjne (zob. art. 2 p.p.s.a.).

Q

2. Co należy rozumieć przez sprawę sadowoadministracyjną?

Sprawy sadowoadministracyjne są rozpoznawane przez sądy administracyjne. Zostały zdefiniowane jako sprawy z zakresu kontroli działalności administracji publicznej oraz w innych sprawach, do których jego przepisy stosuje się z mocy ustaw szczególnych (zob. art. 1 i art. 3 § 1 p.p.s.a.). „Sąd administracyjny może narużyć ww. przepisy wyłącznie wówczas, gdy rozpozna sprawę inną niż sadowoadministracyjna, oceni działalność podmiotu spoza administracji publicznej lub zastosuje środki prawne nieznanne przepisom p.p.s.a.”⁵

Q

3. Czy sądy administracyjne dokonują kontroli w zakresie orzekania o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego?

Tak, Naczelny Sąd Administracyjny oraz inne sądy administracyjne sprawują, w zakresie określonym w ustawie, kontrolę działalności administracji publicznej, która obejmuje także orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego i aktów normatywnych terenowych organów administracji rządowej.

Q

4. Czy kontrola decyzji administracyjnych przez Naczelny Sąd Administracyjny dotyczy tylko jej legalności?

Tak, kontrola decyzji administracyjnych dokonywana przez NSA dotyczy tylko jej legalności, a nie kwestii celowości lub słuszności. Postępowanie to ma charakter kasacyjny i sąd może zaskarżoną decyzję uchylić w całości lub w części⁶.

5. Wyrok NSA z 20.07.2021 r., I OSK 398/21, LEX nr 3243951.

6. W. Skrzydło, *Konstytucja...*, art. 184.

Q

5. Kto powołuje Prezesa NSA i ile trwa jego kadencja?

Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego. Kadencja trwa sześć lat.

Q

6. Czy sądy administracyjne są organami administracyjnymi?

Nie, sądy administracyjne nie są organami administracyjnymi. Są one organami wymiaru sprawiedliwości, bowiem sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej (art. 1 § 1 p.u.s.a.). Tym samym, jak wskazuje się w orzecznictwie: „Nie mają więc do nich zastosowania przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące bezczynności organów administracyjnych”⁷.

Q

7. Jaka jest właściwość rzeczowa WSA?

Zgodnie z art. 3 p.p.s.a. sądy administracyjne sprawują kontrolę działalności administracji publicznej i stosują środki określone w ustawie. Oznacza to, że sąd administracyjny bada legalność zaskarżonego aktu, „czy jest on zgodny z prawem materialnym, określającym prawa i obowiązki stron oraz z prawem procesowym, regulującym postępowanie przed organami administracji publicznej”⁸.

7. Postanowienie WSA w Krakowie z 21.02.2020 r., III SAB/Kr 7/20, LEX nr 2783960.

8. Wyrok WSA w Gliwicach z 15.11.2023 r., II SA/Gl 341/23, LEX nr 3636315.

Stan prawny na 1 lutego 2024 r.

Recenzentka

Dr hab. Joanna Wyporska-Frankiewicz, prof. Uniwersytetu Łódzkiego

Wydawczyni

Izabella Matecka

Redaktor prowadząca

Katarzyna Giertowska

Opracowanie redakcyjne

Anna Krzesz

Projekt graficzny

Wojtek Janikowski

Poszczególne części opracowali:

Monika Augustyniak – rozdz. I; III; VII; VIII; X

Jarosław Czerw – rozdz. V; VI

Tomasz Moll – rozdz. II; IV; IX

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegła przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-439-3

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Książka omawia zagadnienia z zakresu organizacji i funkcjonowania sądów administracyjnych oraz stosowania procedury sądowej przed tymi sądami, zaprezentowane w przystępnej formie pytań, które najczęściej pojawiają się na egzaminach z tego przedmiotu. Jest to nowoczesny niezbędnik do nauki i powtórki materiału – czytelnik uczy się poprzez formułowanie odpowiedzi na pytania i ich porównanie z tymi, które znajdują się w książce. Taka forma angażuje czytelnika, który aktywnie zdobywa i weryfikuje swoją wiedzę. Informacje uzyskane za pośrednictwem takiej nauki są lepiej zapamiętywane i utrwalane niż przez wielokrotne czytanie przepisów kodeksu.

Opracowanie zawiera ponadto zestaw elementów graficznych, które sprzyjają szybszemu przyswajaniu informacji i ułatwiają ich zrozumienie.

Publikacja w szczególności jest przeznaczona dla studentów i aplikantów. Będzie ona również pomocna nauczycielom akademickim, którzy mogą ją wykorzystać jako materiały do ćwiczeń.

Monika Augustyniak – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie; kierownik Katedry Prawa i Postępowania Administracyjnego; autorka ponad stu publikacji z zakresu prawa administracyjnego i postępowania administracyjnego.

Jarosław Czerw – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (Instytut Nauk Prawnych, Wydział Prawa i Nauk Społecznych); sędzia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi; pełnił m.in. funkcje wicestarosty, sekretarza miasta i przewodniczącego rady powiatu; specjalizuje się w zagadnieniach związanych z prawem administracyjnym, postępowaniem administracyjnym i postępowaniem sądowoadministracyjnym.

Tomasz Moll – doktor nauk prawnych, adiunkt na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach; autor ponad osiemdziesięciu publikacji naukowych z zakresu prawa samorządu terytorialnego, prawa administracyjnego oraz postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego.

9 788383 584393 W01P01

ISBN 978-83-8358-439-3

9 788383 584393

69 zł (w tym 5% VAT)

Zamówienia:
infolinia +48 801 044 545
zamowienia@wolterskluwer.pl
www.profinfo.pl